

KLAIPĖDOS APYGARDOS TEISMAS

Biudžetinė įstaiga, Herkaus Manto g. 26, LT-92131 Klaipėda,
tel. (8 46) 39 09 60, faks. (8 46) 31 03 25, el. p. klaipedos.apygardos@teismas.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191844978

Klaipėdos apygardos teismo pirmininkui

KLAIPĖDOS APYGARDOS TEISMO TOLERANCIJOS KORUPCIJAI LYGIO 2020 METAIS NUSTATYMO REZULTATŲ ATASKAITA

2020 m. spalio 30 d. Nr. 3-133

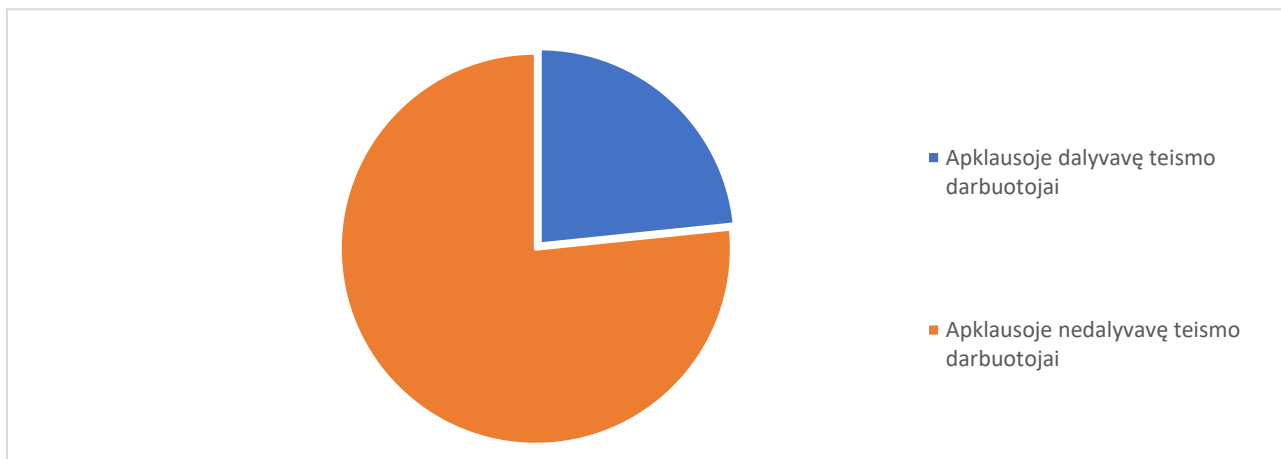
Klaipėda

Lietuvos Respublikoje tiek viešasis, tiek privatusis sektorius turi nuolatos siekti nulinės tolerancijos korupcijai. Pirmasis žingsnis link efektyvios nulinės tolerancijos korupcijai turėtų būti situacijos analizė, nustatymas, koks yra nulinės tolerancijos korupcijai indeksas pačioje institucijoje. 2020 m. IV ketvirtį, vadovaujantis Klaipėdos apygardos teismo (toliau – ir Teismo, teismo) pirmininko 2020 m. rugsėjo 3 d. įsakymo Nr. V-99 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės požiūriu vertinamų teismo veiklos sričių nustatymo ir pavedimo atlikti jų vertinimą“ 3 punktu, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi ir siekiant šio įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintų tikslų, buvo pirmą kartą atliktas tyrimas, kurio tikslas – nustatyti, koks yra teismo teisėjų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį (toliau – teismo darbuotojų) bendras požiūris į korupciją, kiek plačiai paplitęs šis reiškinys institucijoje, Teismo darbuotojų toleranciją korupcijos apraiškoms.

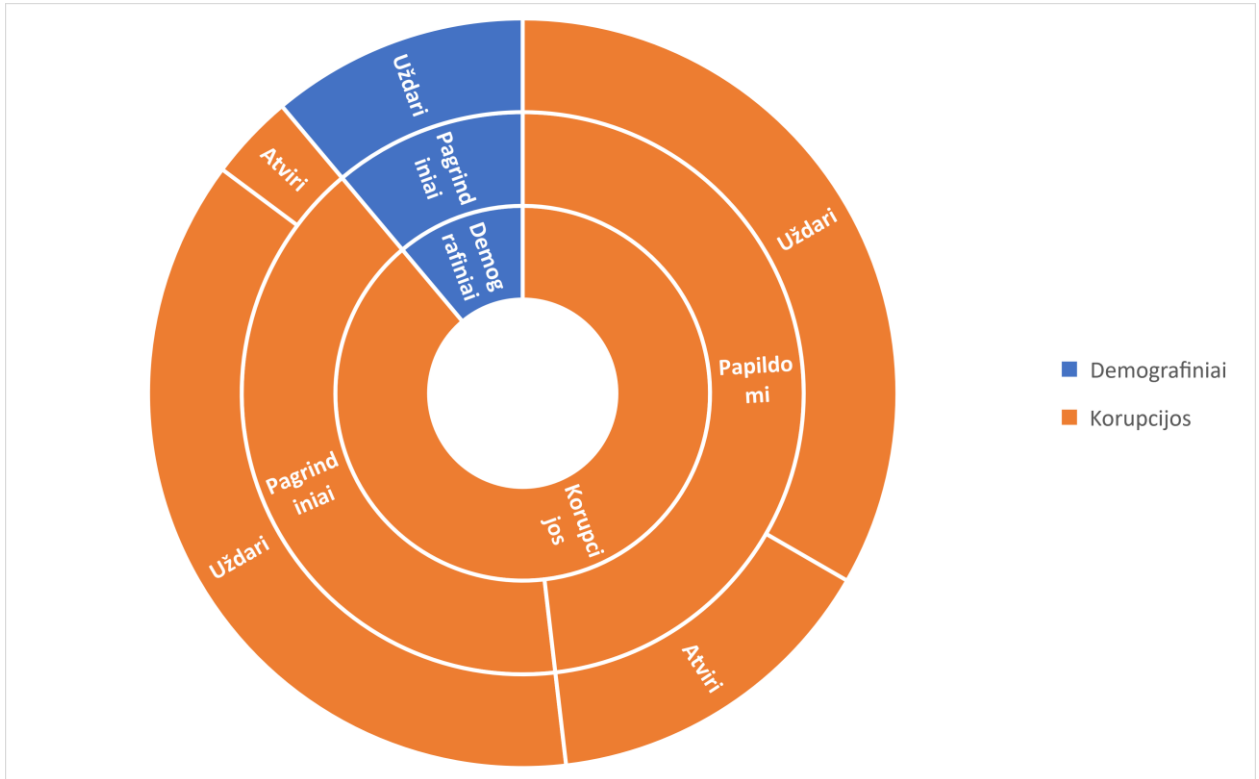
Siekiant nustatyti bendrą tolerancijos korupcijai lygį anoniminė tyrimo anketa buvo paskelbta vidiniame intranete, kurią užpildyti buvo skatinami visi kompiuterizuotas darbo vietas turintys teismo darbuotojai.

Anketai užpildyti buvo skirtos 24 darbo dienos, anketos elektroniniu būdu buvo pildomos nuo 2020 m. rugsėjo 14 d. iki 2020 m. spalio 16 d.

Tyrimo metu 25 respondentai užpildė anoniminę tyrimo anketą, t. y. tyrime dalyvavo 23,36 procentai darbuotojų, skaičiuojant nuo teisme tuo laikotarpiu faktiškai dirbusių 107 darbuotojų:

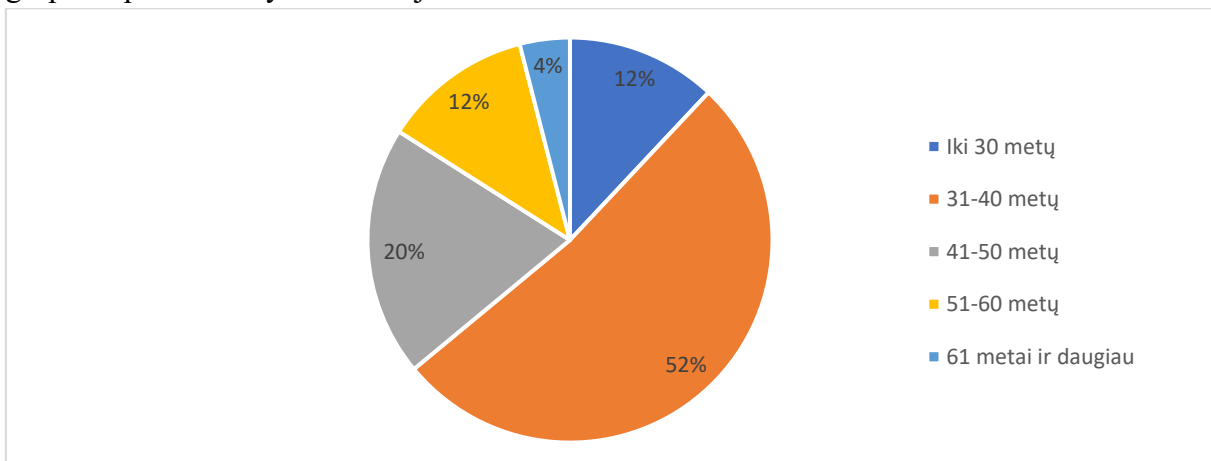
Apklausa anketa buvo sudaryta iš 27 klausimų (14 pagrindinių ir 13 juos patikslinančių). Iš 14 pagrindinių klausimų, 3 susiję su demografinė informacija apie respondentų darbo trukmę teisme, amžių ir įgytą išsilavinimą. Kiti 11 pagrindinių ir 13 juos patikslinančių klausimų buvo susiję su apklausiamųjų požiūriu į korupciją ir korupcijos prevenciją. Iš viso pateikti 5 atviri klausimai, 4 iš jų patikslinantys ir 1 pagrindinis, pateiktas norintiems teikti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos Teisme:

I. DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA APIE RESPONDENTUS

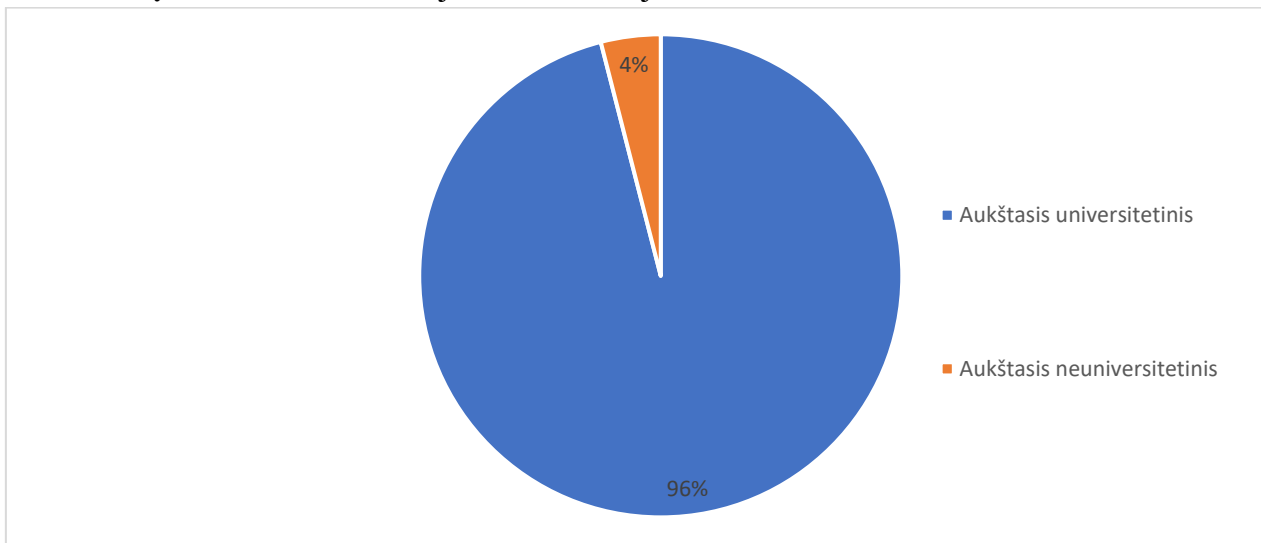
1. RESPONDENTŲ AMŽIUS

Iš 25 apklausoje dalyvavusių teismo darbuotojų 3 nėra sulaukę 30 metų amžiaus, daugiau nei pusė respondentų – 13 priklauso 31-40 metų amžiaus grupei, 5 respondentai 41-50 metų amžiaus grupei, 3 respondentai 51-60 metų amžiaus grupei, o daugiau nei 61 metų yra sulaukęs 1 apklausos anketą užpildęs darbuotojas. Taigi, apklausoje dalyvavo visoms teisme dirbančių darbuotojų amžiaus grupėms priklausantys darbuotojai:

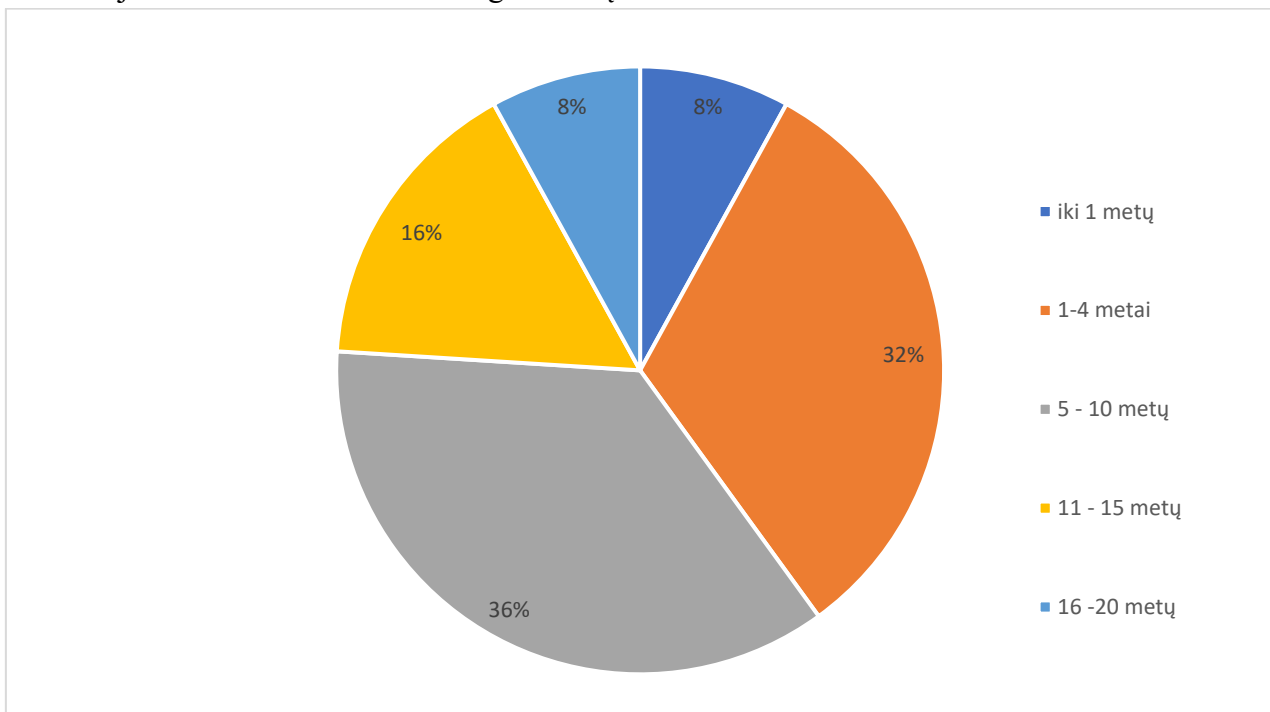
2. RESPONDENTŲ IŠSILAVINIMAS

Praktiškai visi (24 iš 25) apklausoje dalyvavę darbuotojai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir tik vienas darbuotojas nurodė, kad jo išsilavinimas – aukštasis neuniversitetinis:

3. RESPONDENTŲ DARBO TEISME TRUKMĖ

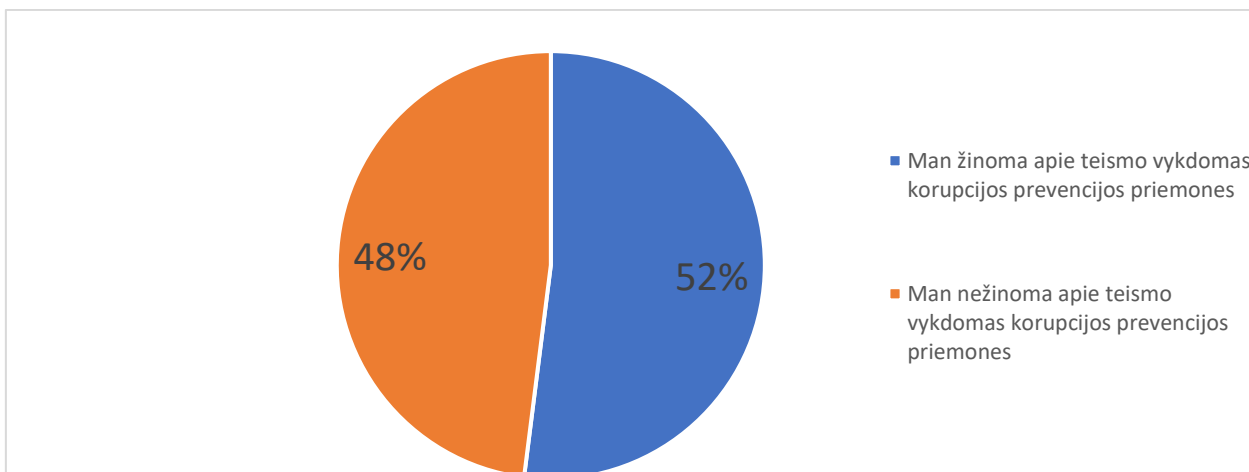
Iš 25 apklausoje dalyvavusių teismo darbuotojų 2 teisme dirba trumpiau nei metus, 8 respondentai dirba nuo 1 iki 4 metų, 9 apklausoje sudalyvavę darbuotojai teisme dirba nuo 5 iki 10 metų, nuo 11 iki 15 metų teisme dirba 4, nuo 16 iki 20 metų – 2. Apklausoje nedalyvavo nei vienas darbuotojas teisme dirbantis 21 ir daugiau metų:

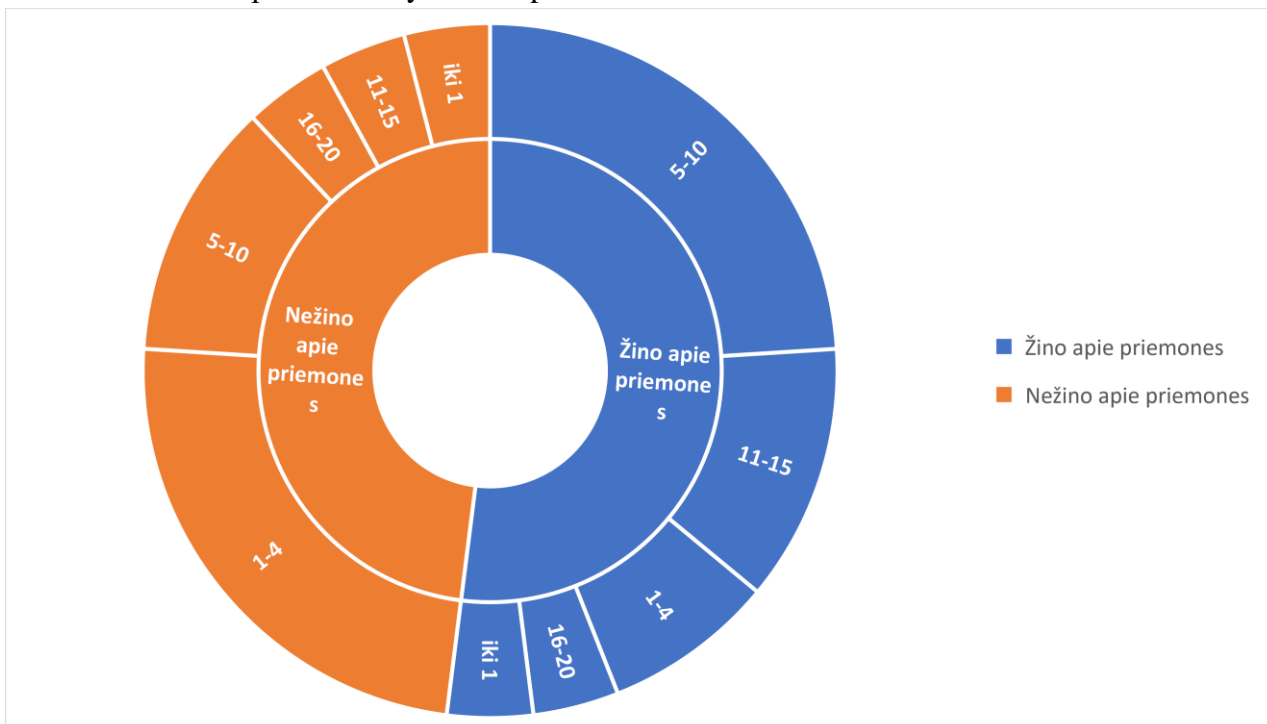
II. RESPONDENTŲ ŽINIOS APIE KORUPCIJĄ IR POŽIŪRIS Į JĄ

1. AR RESPONDENTAI YRA GIRDĖJĘ APIE TEISMO VYKDOMAS KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONES?

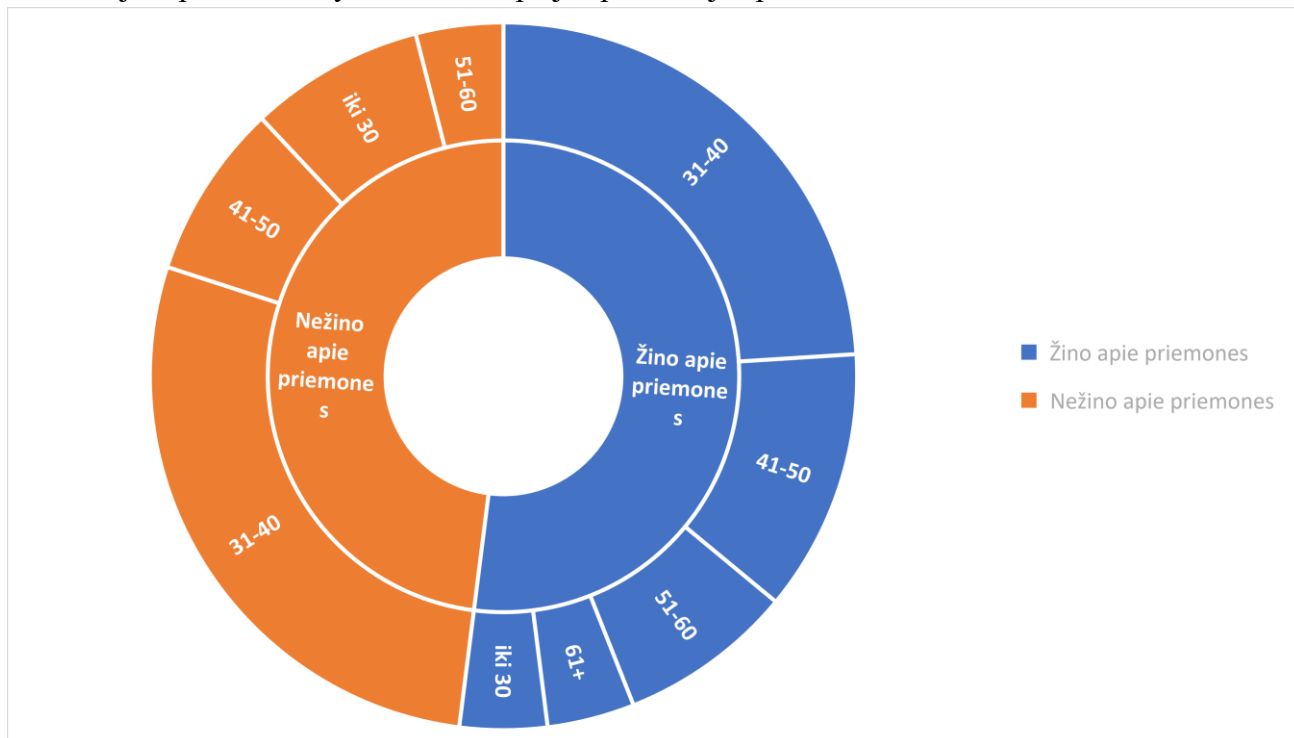
Į klausimą, ar yra girdėję apie teismo vykdomas korupcijos prevencijos priemones, 13 respondentų atsakė teigiamai, 12 nurodė, kad apie teisme atliekamą korupcijos prevenciją jiems nėra žinoma:

Analizuojant respondentų žinias apie korupcijos prevencijos priemones kartu su jų demografiniais duomenimis **apie darbo teisme trukmę**, matyti, jog iš 2 respondentų, teisme dirbančių iki 1 metų, 1 žino ir 1 nežino apie teisme vykdomas priemones; iš 8 respondentų, dirbančių nuo 1 iki 4 metų, apie korupcijos prevencijos priemones žino 2 darbuotojai (nežino 6); iš 9 respondentų, dirbančių nuo 5 iki 10 metų, apie korupcijos prevencijos priemones žino 6, nežino 3 darbuotojai; iš 4 darbuotojų, dirbančių nuo 11 iki 15 metų, apie teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones žino 3, nežino 1 respondentas; iš 2 respondentų, dirbančių nuo 16 iki 20 metų, 1 žino ir 1 nežino apie teisme vykdomas priemones:

Analizuojant respondentų žinias apie korupcijos prevencijos priemones kartu su jų demografiniais duomenimis **apie jų amžių**, matyti, jog iš 3 darbuotojų, nesulaukusių 30 metų amžiaus 1 žino ir 2 nežino apie korupcijos prevencijos priemones teisme; iš 13 respondentų, priklausančių 31-40 metų amžiaus grupei, 6 apie minėtas priemones žino, 7 – ne; iš 5 darbuotojų, priskiriamų 41-50 metų amžiaus grupei, 3 darbuotojai apie šias priemones žino, nežino 2; iš 3 darbuotojų, priskiriamų 51-60 metų amžiaus grupei, 2 darbuotojai apie šias priemones žino, 1 respondentas nežino; vienintelis daugiau nei 61 metų yra sulaukęs apklausos anketą užpildęs darbuotojas apie teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones žino:

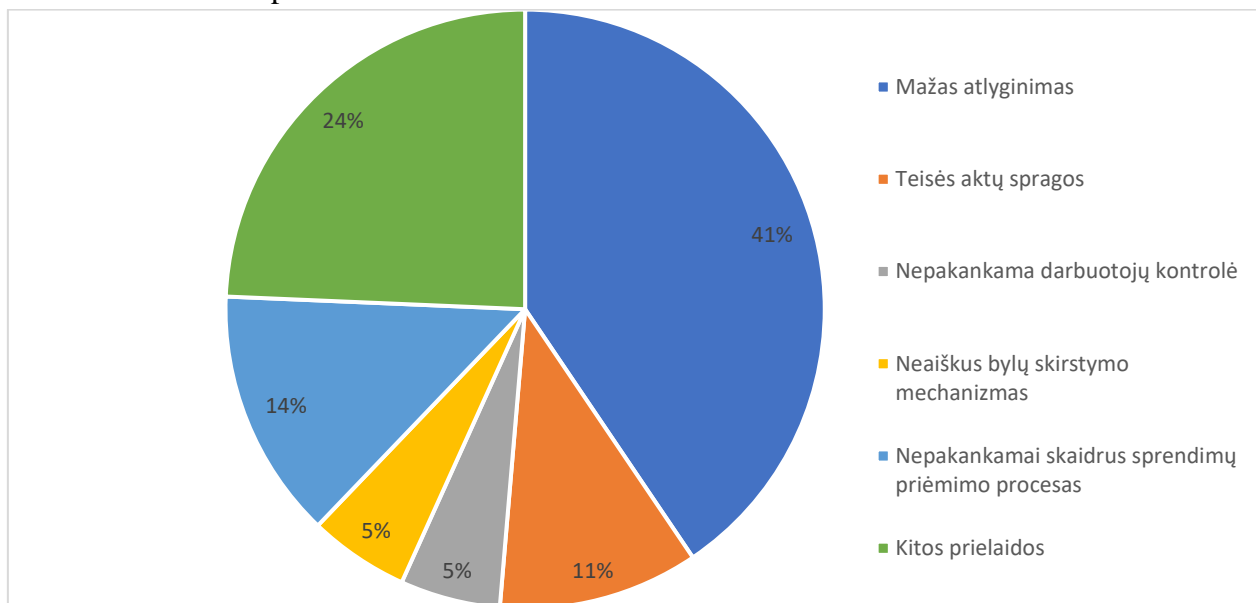

Iš 13 respondentų, nurodžiusių, kad jie **yra girdėję** apie teisme įgyvendinamas korupcijos prevencijos priemones, į papildomą **atvirą klausimą**, kokios priemonės girdėtos, atsakė 8 respondentai ir išvardino tokias teisme įgyvendinamas korupcijos prevencijos priemones: korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas teisme; teismo vidaus teisės aktų peržiūrėjimas ir tobulinimas; fizinių ir juridinių asmenų skundų nagrinėjimas antikorupciniu požiūriu; dalyvavimas dalykiniuose susitikimuose ir keitimasis informacija apie taikomas korupcijos prevencijos priemones; dalyvavimas susitikimuose su visuomenės atstovais; teismų antikorupcinės programos ir jos įgyvendinimo priemonių planų paskelbimas interneto svetainėje; gavus pranešimą ar įtariant korupcinio pobūdžio veikas teisme, susidariusios situacijos analizė; priimta Lietuvos teismų antikorupcinė programa; sudaromas KLAT priemonių planas ir kasmet vykdoma korupcijos pasireiškimo analizė ir skelbiama ataskaita (išvada); viešinami asmenys, atsakingi už šios srities priežiūrą teisme; STT skelbiamos apžvalgos, ypač susijusios su teismų darbu; informacija teismų interneto svetainėse, kitų institucijų interneto svetainių naujienos.

Iš 12 respondentų, nurodžiusių, kad jie **yra nėra girdėję** apie teisme įgyvendinamas korupcijos prevencijos priemones, ir į papildomą **atvirą klausimą**, nurodyti galimas to priežastis, 6 respondentai nurodė, kad jiems apskritai nėra žinoma, kad teisme yra vykdoma korupcijos prevencija, 3 nurodė, kad jiems tai nėra aktualu, nes tai nėra susiję su jų tiesioginiu darbu, dar 3 respondentai nurodė, kad priežastys yra kitos (nedetalizuotos).

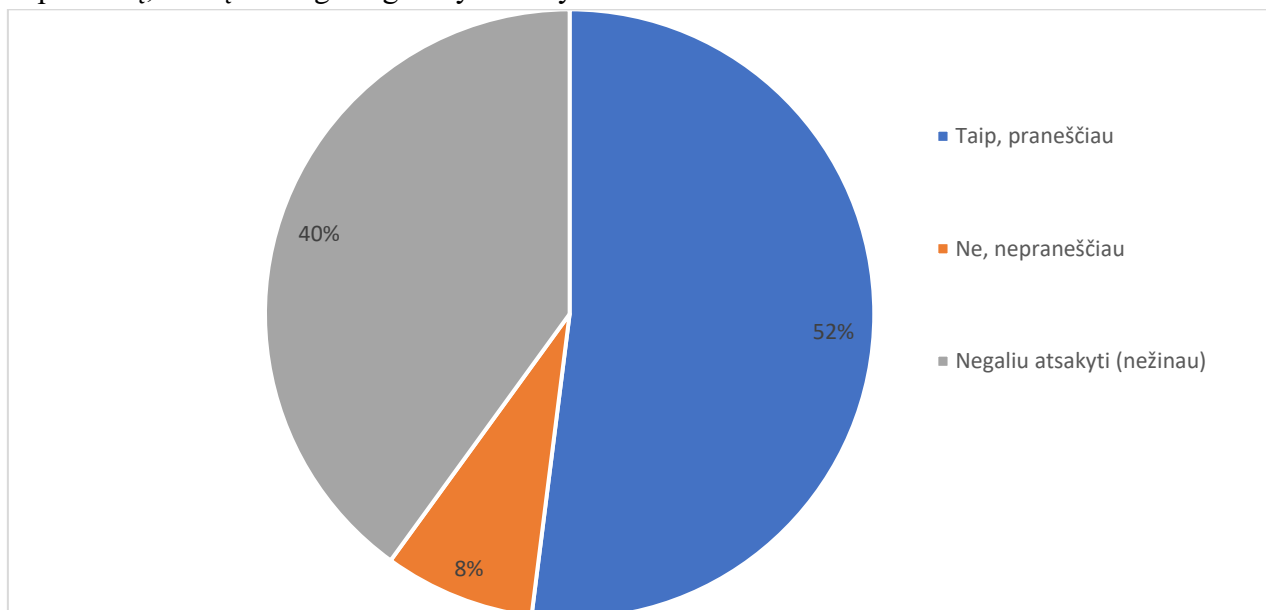
2. KOKIOS PRIEŽASTYS SUDARO KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO PRIELAIDAS TEISME?

Į šį uždarą klausimą, į kurį buvo galima atsakyti pasirenkant kelis atsakymo variantus, iš 25 respondentų 16 atsakė pasirinkdami po vieną prielaidą (7 nurodė mažą atlyginimą, 1 nurodė teisės aktų spragas, 8 nurodė kitas priežastis (nedetalizuotas). Likę 9 respondentai pasirinko po kelias korupcijos pasireiškimą teisme galinčias lemti prielaidas. Iš viso mažas atlyginimas buvo pasirinktas 15 kartų, teisės aktų spragos 4 kartus, nepakankama darbuotojų kontrolė 2 kartus, neaiškus bylų skirstymo mechanizmas 2 kartus, nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimo procesas 5 kartus, kitos nedetalizuotos prielaidos 9 kartus:

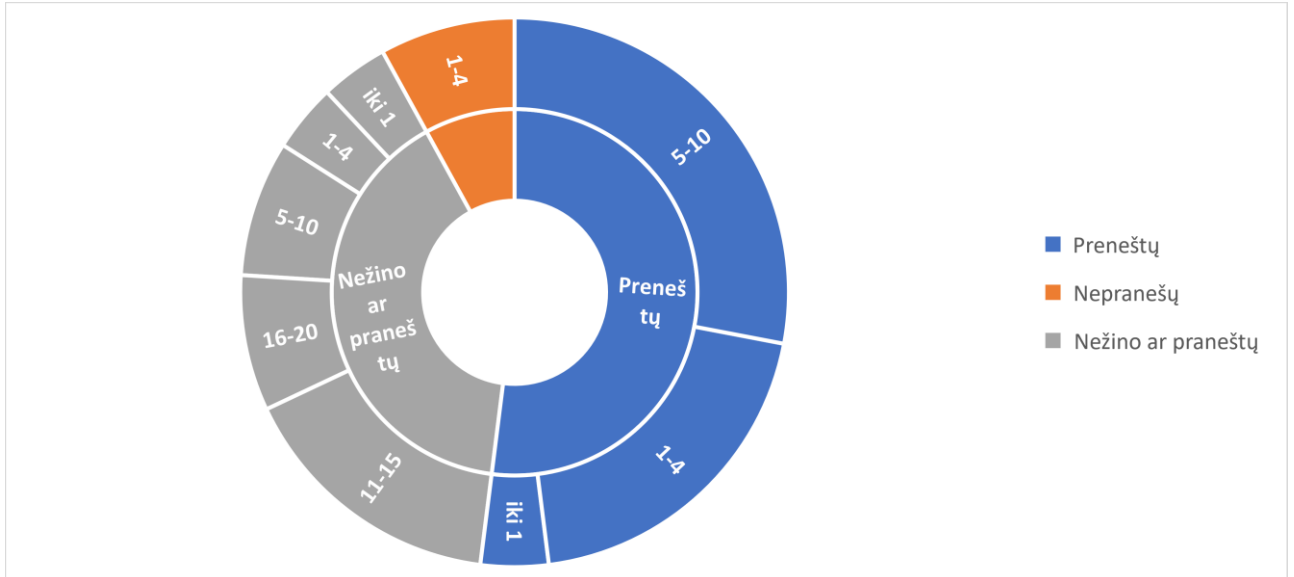

3. AR ATEITYJE SUSIDŪRĘ SU KORUPCIJOS APRAIŠKOMIS DARBE TEISMO DARBUOTOJAI APIE TAI PRANEŠTŲ?

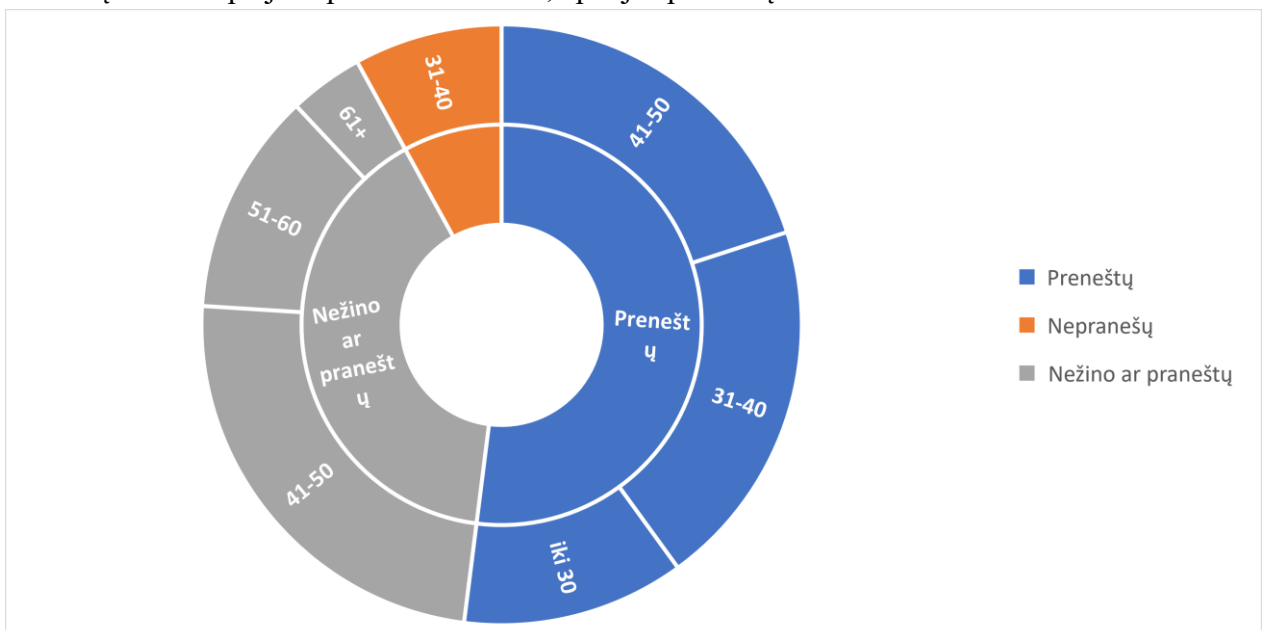
Į šį uždarą klausimą, teigiamai atsakė 13 respondentų, 2 nurodė, kad apie korupciją nepranešė, o likę 10 teigė negalintys atsakyti:

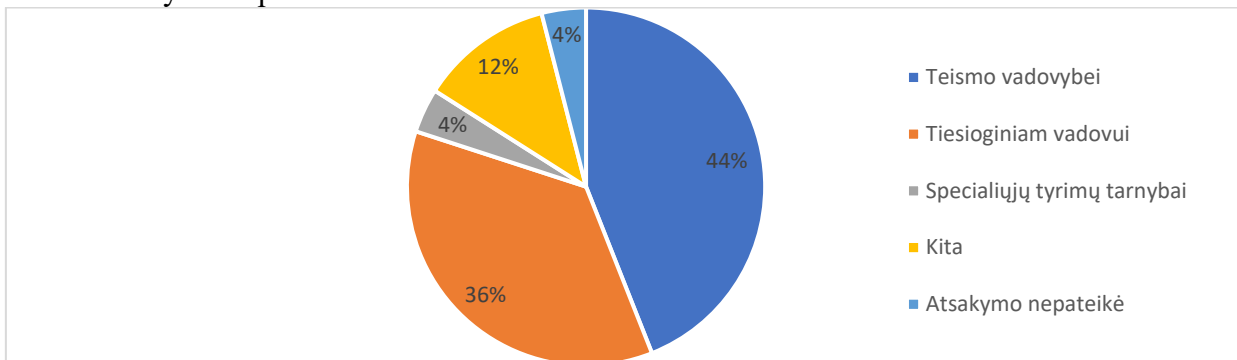
Analizuojant respondentų nusiteikimą pranešti apie korupcijos atvejus ateityje kartu su jų demografiniais duomenimis **apie darbo teisme trukmę**, matyti, jog iš 2 respondentų, dirbančių iki 1 metų, 1 praneštų ir 1 nežino, ar praneštų; iš 8 respondentų, dirbančių nuo 1 iki 4 metų, apie susidūrimą su korupcija 5 praneštų, 2 apie tai nepraneštų, 1 nežino, kaip pasielgtų; iš 9 respondentų, dirbančių nuo 5 iki 10 metų, apie korupciją 7 praneštų, 2 negalėjo atsakyti į šitą klausimą; visi 4 darbuotojai, dirbantys nuo 11 iki 15 metų, ar praneštų apie susidūrimą su korupcija, pasakyti negalėjo; iš 2 respondentų, teisme dirbančių nuo 16 iki 20 metų, abu negalėjo pasakyti, ar praneštų darbe susidūrę su korupcija:

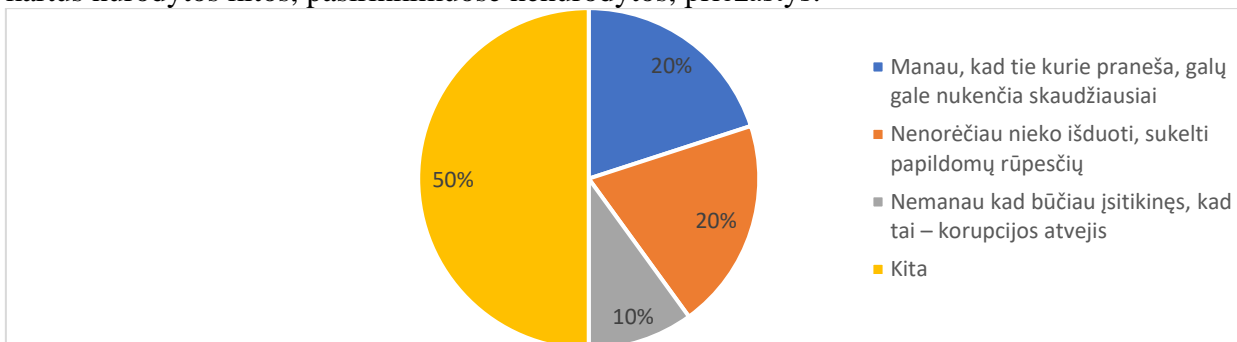
Analizuojant respondentų nusiteikimą pranešti apie korupcijos atvejus ateityje kartu su jų demografiniais duomenimis **apie jų amžių**, matyti, jog visi 3 darbuotojai, nesulaukę 30 metų amžiaus praneštų apie korupcijos pasireiškimo atvejus teisme; iš 13 respondentų, priklausančių 31-40 metų amžiaus grupei, 5 praneštų, 2 – ne, likę 6 nežino, kaip pasielgtų; visi 5 darbuotojai, priskiriami 41-50 metų amžiaus grupei, apie korupcijos apraiškas, su kuriomis susidurtų teisme, praneštų; 3 darbuotojai, priskiriami 51-60 metų amžiaus grupei nežino, kaip elgtųsi tokiu atveju; vienintelis daugiau nei 61 metų yra sulaukęs apklausos anketą užpildęs darbuotojas taip pat nėra tikras, ar ateityje susidūręs su korupcijos apraiškomis darbe, apie jas praneštų:

Respondentams uždavus klausimą: „**Jei pranešumėte, nurodykite, kam pirmiausiai?**“, 11 iš 25 respondentų nurodė teismo vadovybę, 9 nurodė, jog praneštų tiesioginiam vadovui, 1 respondentas praneštų Specialiųjų tyrimų tarnybai, 3 nurodė, jog praneštų kitam subjektui, 1 apklausoje dalyvavęs asmuo atsakymo nepateikė:

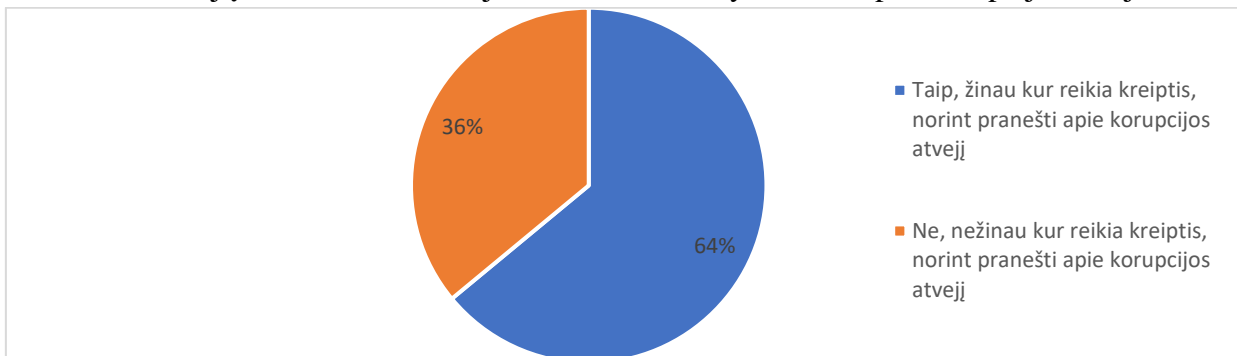

Paprašius nurodyti, kokia būtų **nepranešimo apie korupcijos atvejus priežastis** (ar priežastys), 15 respondentų jokio atsakymo nepateikė, 9 respondentai pateikė po vieną priežastį, 1 respondentas nurodė daugiau nei vieną galimą priežastį. Iš viso 2 kartus nurodyta, kad nepraneštų, nes mano, kad tie, kurie praneša, galų gale nukenčia skaudžiausiai, taip pat 2 kartus nepranešimo priežastimi įvardintas nenoras nieko išduoti, sukelti papildomų rūpesčių, po 1 kartą priežastimi įvardintas netikrumas, kad tai – korupcijos atvejis, ir nesijautimas saugiu, pranešant apie korupciją, 5 kartus nurodytos kitos, pasirinkimuose nenurodytos, priežastys:

4. AR TEISMO DARBUOTOJAI ŽINO, KUR REIKIA KREIPTIS, NORINT PRANEŠTI APIE KORUPCIJOS ATVEJĮ?

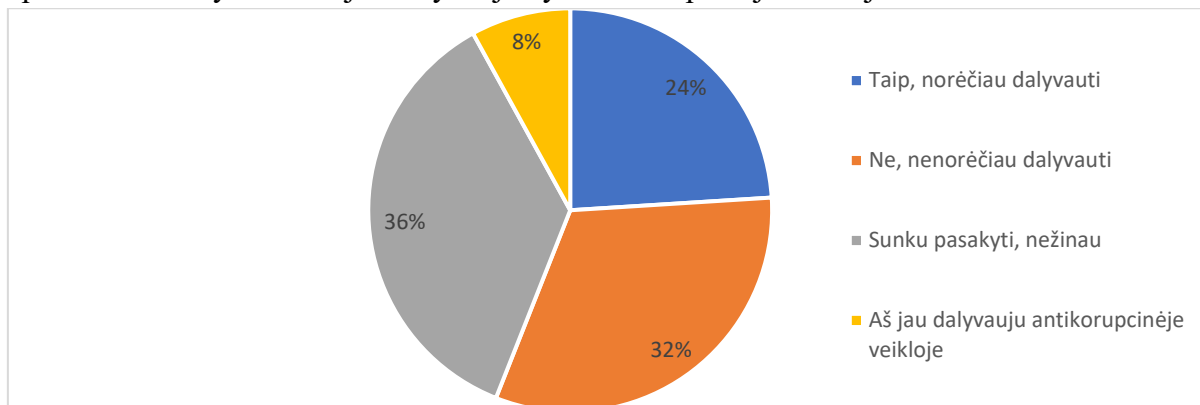
Į klausimą, ar žino, kur reikia kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį, teigiamai atsakė 16 teismo darbuotojų, 9 teismo darbuotojai nurodė nežinantys, kur kreiptis korupcijos atveju:

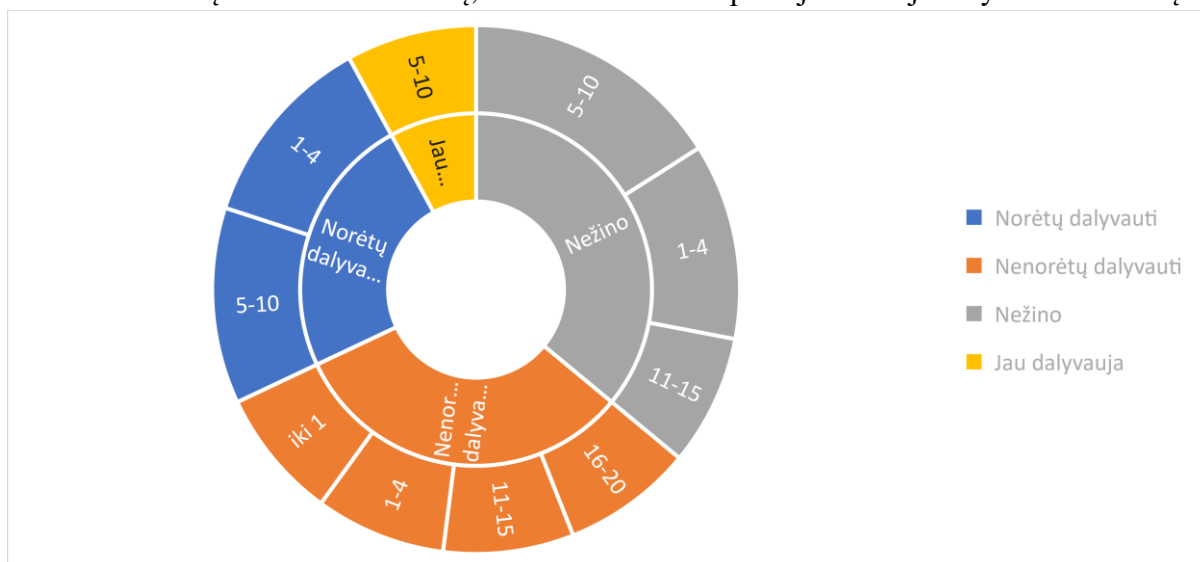
Į **atvirą tikslinamąjį klausimą**, žinant **nurodyti, kur kreiptusi** norėdami pranešti apie korupcijos atvejį, respondentai nurodė: teisėsaugos institucijos, atliekančios ikiteisminius tyrimus; prokuratūra; į asmenį, atsakingą už korupcijos prevencijos vykdymą darbovietėje; teismo vadovybę, STT; tiesioginis vadovas; teismo pirmininkas; Bendrasis pagalbos centas (112).

5. AR TEISMO DARBUOTOJAI NORĖTŲ DALYVAUTI ANTIKORUPCINĖJE VEIKLOJE?

Į klausimą, ar norėtų dalyvauti teisme vykdomoje antikorupcinėje veikloje, iš 25 respondentų 5 atsakė teigiamai, 8 nurodė, jog šioje veikloje dalyvauti nenorėtų, 9 buvo sunku pasakyti, o dar 3 apklausti asmenys nurodė jau dalyvaujantys antikorupcinėje veikloje:

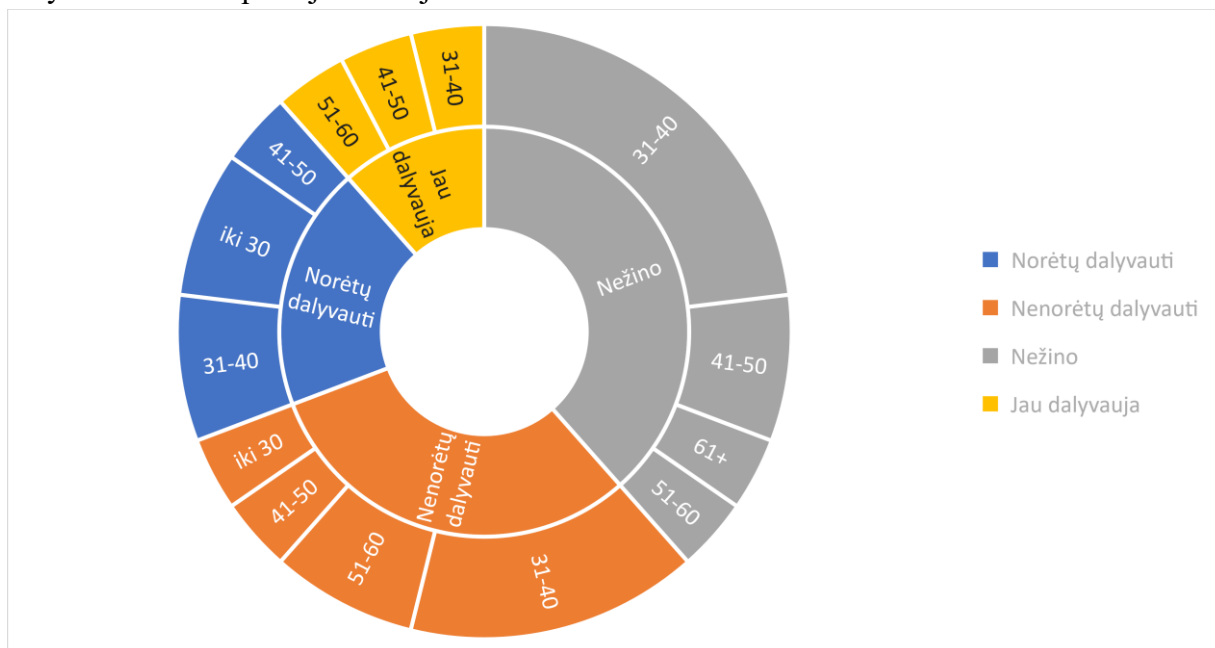

Analizuojant respondentų norą dalyvauti teismo antikorupcinėje veikloje kartu su jų demografiniais duomenimis **apie darbo teisme trukmę**, matyti, jog nei vienas iš 2 respondentų, teisme dirbančių iki 1 metų, šioje veikloje dalyvauti nenorėtų; iš 8 respondentų, dirbančių nuo 1 iki 4 metų, 3 norėtų dalyvauti, 2 dalyvauti nenorėtų ir dar 3 nežino, ar norėtų dalyvauti; iš 9 respondentų, dirbančių teisme nuo 5 iki 10 metų, 3 norėtų dalyvauti teismo antikorupcinėje veikloje, 4 nežino, o 2 jau dalyvauja šioje veikloje; iš 4 apklausoje sudalyvavusių teisme nuo 11 iki 15 metų dirbančių darbuotojų, 2 antikorupcinėje veikloje dalyvauti nenorėtų, dar 2 sunku pasakyti; iš 2 respondentų, teisme dirbančių nuo 16 iki 20 metų, nei vienas antikorupcinėje veikloje dalyvauti nenorėtų:

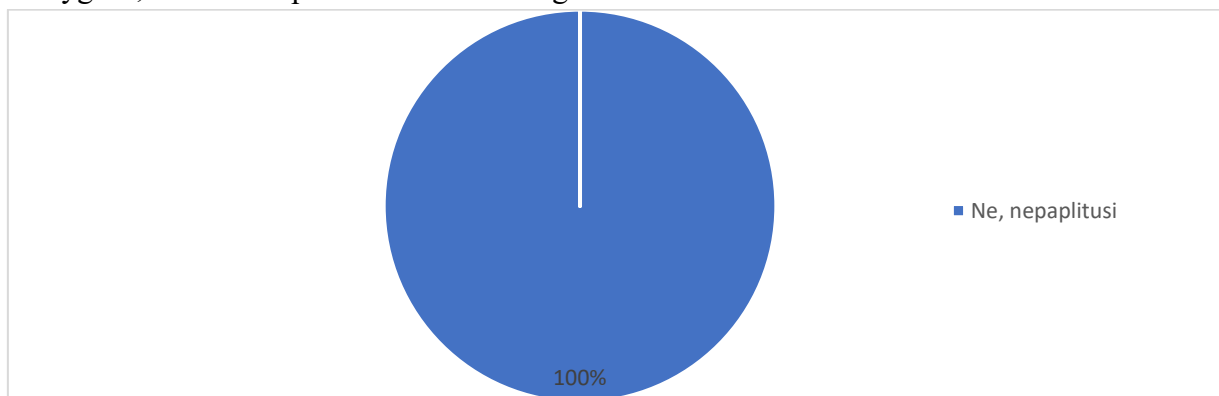
Analizuojant respondentų norą dalyvauti teismo antikorupcinėje veikloje kartu su demografiniais duomenimis **apie jų amžių**, matyti, jog iš 3 darbuotojų, nesulaukusių 30 metų amžiaus, 2 šioje veikloje dalyvauti norėtų, 1 nenorėtų; iš 13 respondentų, priklausančių 31-40 metų amžiaus grupei, 2 dalyvautų, 4 dalyvauti nenorėtų, 6 nėra apsisprendę, o 1 jau dalyvauja; iš 5 respondentų, priskiriamų 41-50 metų amžiaus grupei, 1 dalyvautų, 1 dalyvauti nenorėtų, 2 nėra apsisprendę, o 1 jau dalyvauja šioje veikloje; iš 3 darbuotojų, priskiriamų 51-60 metų amžiaus grupei, 2 antikorupcinėje veikloje dalyvauti nenorėtų, o 1 joje jau dalyvauja; vienintelis daugiau nei 61 metų

sulaukęs apklausos anketą užpildęs darbuotojas nurodė, kad nežino (sunku pasakyti), ar norėtų dalyvauti antikorupcinėje veikloje:

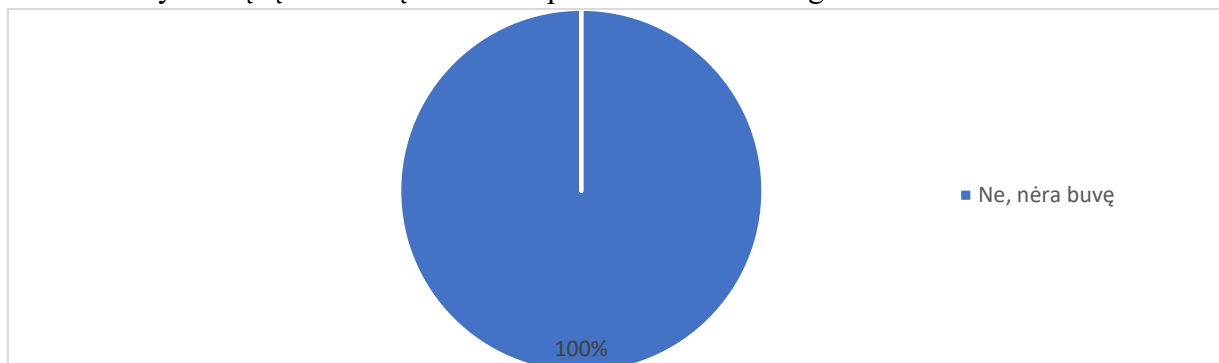
6. AR, RESPONDENTŲ NUOMONE, TEISME YRA PAPLITUSI SITUACIJA, KAI DARBUOTOJAMS NORIMA PAPILDOMAI ATSILYGINTI?

Pateikdami savo nuomonę dėl to, ar teisme yra paplitusi situacija, kai darbuotojams norima atsilyginti, visi 25 respondentai atsakė neigiamai:

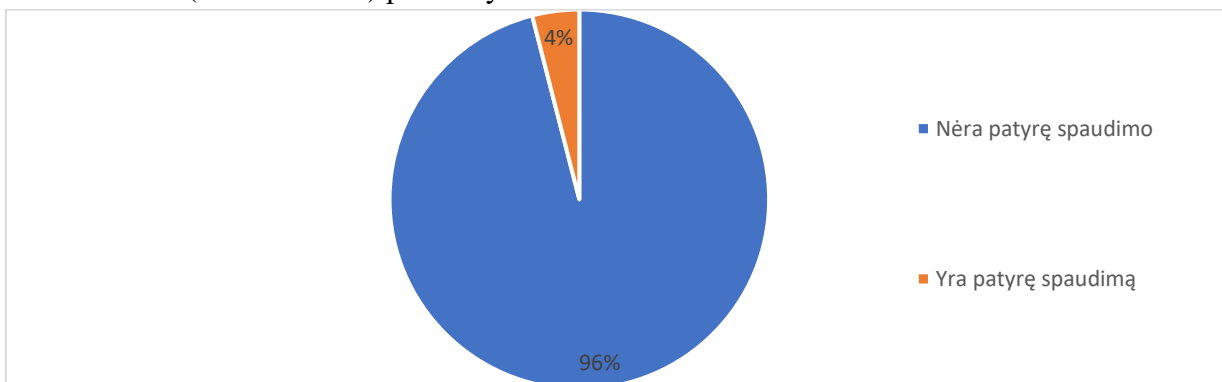
7. AR YRA BUVĘ SITUACIJŲ, KAI RESPONDENTAMS AR JŲ KOLEGOMS BUVO SIŪLOMAS KYŠIS AR BUVO KITAIP DARBE SUSIDŪRĘ SU KORUPCIJA?

Atsakydami į šį klausimą visi 25 respondentai atsakė neigiamai:

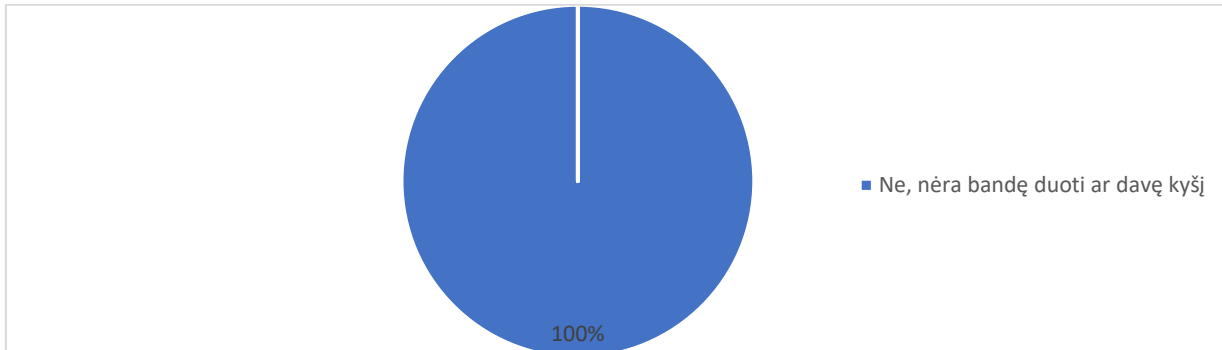
8. AR YRA BUVĘ SITUACIJŲ, KAI RESPONDENTAMS TEISME BUVO DAROMAS SPAUDIMAS DĖL ATITINKAMO SPRENDIMO PRIĖMIMO?

Atsakant į šį klausimą, 24 respondentai nurodė, jog jiems spaudimas nebuvo daromas, 1 respondentas (demografiniu požiūriu priklausantis 41-50 metų amžiaus grupei, teisme dirbantis nuo 5 iki 10 metų) nurodė, kad dėl sprendimo priėmimo jam teisme buvo darytas spaudimas. Atsakydamas į patikslinančius klausimus, jis nurodė, kad apie jam daromą spaudimą niekam nepranešė, tačiau į tikslinančią klausimą dėl nepranešimo priežasties konkrečiai neatsakė, nurodė, jog tai lėmė kitos (nedetalizuota) priežastys:

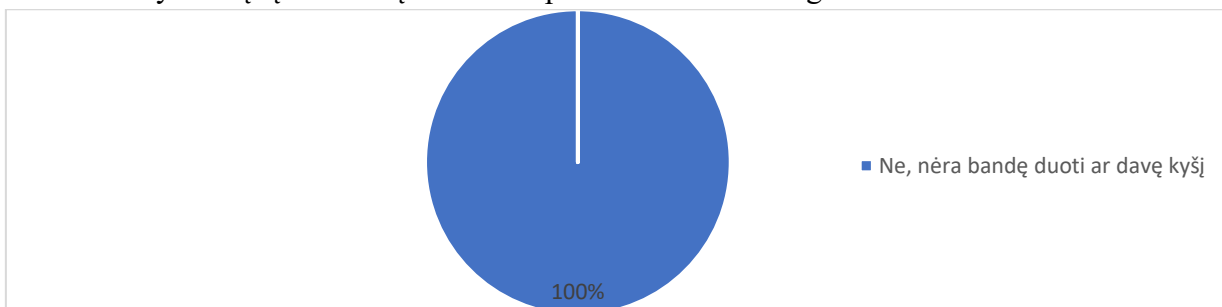
9. AR RESPONDENTAI PER PASTARUOSIUS 5 METUS YRA PATYS PASIŪLĘ DUOTI AR DAVĘ KYŠĮ?

Atsakydami į šį klausimą visi 25 respondentai atsakė neigiamai:

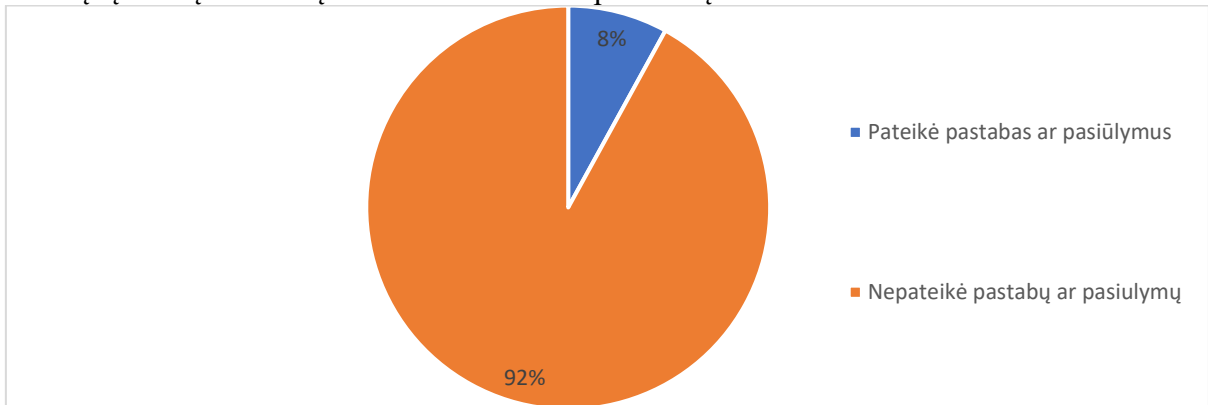
10. AR RESPONDENTAI PER PASTARUOSIUS 5 METUS YRA PATYS DARĘ SPAUDIMĄ DĖL JIEMS PALANKIŲ SPRENDIMŲ PRIĖMIMO ARBA PALANKAUS VEIKIMO AR NEVEIKIMO?

Atsakydami į šį klausimą visi 25 respondentai atsakė neigiamai:

11. KOKIE RESPONDENTŲ PASIŪLYMAI BEI PASTABOS DĖL KORUPCIJOS PREVENCIJOS TEISME VYKDYMO?

Į šį atvirą klausimą atsakė tik 2 iš 25 respondentų:

Pirmasis pastabas pateikęs respondentas (demografiniu požiūriu priskiriamas 31-40 metų amžiaus grupei, nuo 11 iki 15 metų dirbantis teisme) nurodė, kad trūksta informacijos sklaidos apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, taip pat pažymėjo, kad jaučiamas darbuotojų mokymų šioje srityje trūkumas.

Antrasis pastabas pateikęs respondentas (demografiniu požiūriu priskiriamas 41-50 metų amžiaus grupei, nuo 11 iki 15 metų dirbantis teisme) nurodė, kad siūlytų rengti seminarus, organizuoti pokalbius su darbuotojais apie atsakomybę už korupcinio pobūdžio veikas, galimas rizikas ir kaip jų išvengti, taip pat informuoti darbuotojus, kam ir kaip pranešti apie sužinotą neteisėtą korupcinio pobūdžio veiksmą.

III. APIBENDRINIMAS IR SIŪLYMAI

Visų pirma pastebėtina, jog tyrime dalyvavo tik 23,36 procentai darbuotojų, skaičiuojant nuo teisme tuo laikotarpiu faktiškai dirbusių 107 darbuotojų, vis dėl to, laikytina, jog tokia imtis yra pakankama daryti išvadas dėl visų Klaipėdos apygardos teismo darbuotojų tolerancijos korupcijai lygio. Įvertinus apklausos rezultatus, darytina išvada, jog teismo darbuotojų korupcijos netoleravimo lygis nėra labai aukštas – iš 25 apklausoje dalyvavusių respondentų tik 13 (52 proc.) praneštų, jei susidurtų su korupcijos apraiškomis darbe, 2 (8 proc.) apklaustieji nurodė, kad apie korupciją nepraneštų, o likę 10 (40 proc.) teigė negalintys atsakyti. Pranešti apie pastebėtą korupciją labiau linkę nuo 1 iki 10 metų teisme dirbantys darbuotojai (į šią grupę patenka 12 iš 13 teigiamai atsakiusių respondentų) ir jaunesnei amžiaus grupei (nuo 30 iki 50 metų) priklausantys darbuotojai. Neapsisprendusių dėl savo pozicijos yra visose skirtingą laikotarpį teisme dirbančių respondentų grupėse, tačiau neapsisprendę tik 41 metų ir vyresni darbuotojai. Matyti, kad abu nepranešti apie korupcijos atvejus nusiteikę darbuotojai teisme dirba nuo 1 iki 4 metų ir priklauso 31-40 metų amžiaus grupei.

Taigi, nors tik šiek tiek daugiau nei pusė teismo darbuotojų yra užtikrinti, jog susidūrę su korupcija apie ją praneštų, tačiau ir nusiteikusių nepranešti skaičius nėra didelis – vos 8 procentai. Svarbu paminėti, jog pakankamai didelė dalis – net 40 proc. neturi tvirtos nuomonės ir nėra apsisprendę, kaip pasielgtų minėtu atveju. Ši aplinkybė rodo, jog egzistuoja galimybė žymiai pagerinti darbuotojų korupcijos netoleravimo lygį, šviečiant dar neturinčius susiformavusių nuostatų dėl to, kaip reiktų elgtis susidūrus su korupcija darbe, juos įtikinant, kad korupcijos apraiškos neturi būti toleruojamos, ir jų negalima nutylėti. Kita vertus, matoma gera tendencija, jog jaunoji teismo darbuotojų karta yra kur kas kategoriškesnė dėl savo reakcijos korupcijos situacijoje, atsiskleidžia ir tai, kad vyresnės kartos darbuotojams gali būti sunkumų pakeisti savo požiūrį į korupcijos apraiškas (būti apsisprendusiems apie tai pranešti). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad anketą užpildė ir korupcijos tema apklausos būdu pasisakė tik ketvirtadalis visų teismo darbuotojų, todėl lieka neaišku, ar ši tema neatsakiusiems yra neįdomi, nes korupcija iš esmės netoleruojama, ar atvirkščiai, tema itin aktuali, galbūt jautri, todėl nenorima ja kalbėti net ir anonimiškai.

Vertinant, kas lemia tokią didelį darbuotojų neapsisprendimą dėl savo veiksmų korupcijos pasireiškimo atveju, matyti, jog iš 25 apklaustų darbuotojų net 15 darbuotojų į klausimą, kodėl nepraneštų apie korupciją, neatsakė apskritai, 5 nurodė kitas (nedetalizuota) priežastis. Po 2 respondentus nurodė, kad nepraneštų, nes mano, kad tie, kurie praneša, galų gale nukentčia skaudžiausiai, ir kad nepraneštų, nes nenori nieko išduoti ar sukelti papildomų rūpesčių. Po vieną apklaustą asmenį nurodė, kad nepraneštų, nes nebūtų įsitikinę, ar mato korupciją, ir tai, jog pranešdamas nesijaustų saugus. Taigi, nors vyrauja įvairios vidinės priežastys, dauguma jų liko neįvardytos ar nesukonkretintos (net 20 iš 25 respondentų), o tai rodo, kad darbuotojai nežino arba nėra linkę atskleisti savo tikrųjų apsisprendimo motyvų. Respondentams uždavus klausimą dėl to, kam vis dėl to jie praneštų, jei pranešinėtų apie korupcijos atvejį, 11 iš 25 respondentų nurodė teismo vadovybę, 9 nurodė, jog praneštų tiesioginiam vadovui, 1 respondentas praneštų Specialiųjų tyrimų tarnybai, 3 nurodė, jog praneštų kitam subjektui. Iš šio atsakymo matyti, jog darbuotojai pasitiki teismo vadovybės ir savo tiesioginių vadovų kuriama antikorpucine aplinka, ir net 20 iš 25 apklaustųjų pirmiausia rinkęsi pranešti savo vadovams teisme (tiesioginiam vadovui ar teismo vadovybei). Beveik du trečdaliai apklaustų teismo darbuotojų žino, kur reikia kreiptis norint pranešti apie korupciją, tačiau 36 proc. apklaustųjų nurodė, jog asmenys ar institucijos, į kurias reiktų kreiptis tokiu atveju, jiems nėra žinomos.

Kad darbuotojams trūksta švietimo korupcijos prevencijos temomis teisme matyti ir iš to, kad beveik pusė darbuotojų dirbančių teisme (48 proc.) nėra girdėję apie teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones. Nors daugiau nei pusė šių darbuotojų teisme dirba trumpiau nei 5 metus ir dėl to galėjo nepakankamai įsigilinti į teisme vykdomą antikorpacinę programą ir priemones, tačiau akivaizdu, jog su darbuotojais korupcijos prevencijos klausimais turėtų būti komunikuojama dažniau. Teismo antikorpacinės srityje atliekamų veiksmų viešinimo poreikį patvirtina ir tai, jog tik 8 ir 13 darbuotojų, nurodžiusių, kad jiems žinoma, jog teisme atliekama korupcijos prevencija, galėjo įvardinti bent vieną girdėtą priemonę. Kita vertus, paklausti, ar norėtų prisidėti prie teismo antikorpacinės veiklos, tik beveik ketvirtadalis (24 proc.) respondentų atsakė teigiamai, tuo tarpu 32 proc. nurodė, kad dalyvauti nenorėtų, o 36 proc. negalėjo pasakyti, ar tokia veikla juos domintų. Šis respondentų atsakymų išsidėstymas atskleidžia, jog patys darbuotojai šioje srityje nėra iniciatyvūs ir nedemonstruoja noro prisidėti prie prasmingos antikorpacinės veiklos.

Apklausoje dalyvavę respondentai kaip pagrindinę korupcijos pasireiškimo prielaidą nurodė mažą atlyginimą (41 proc.), tačiau teismas neturi jokių vidinių finansinių resursų šią situaciją pakeisti, t. y. padidinti darbo užmokestį taip, jog darbuotojai jo nebevertintų kaip prielaidos korupcijos pasireiškimui. Teismas neturi galimybių pašalinti ir kitų prielaidų, kurias kaip skatinančias korupcijos pasireiškimą nurodė darbuotojai: teisės aktų spragos (11 proc.); nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimo procesas (14 proc.). Nepaisant to, kad egzistuoja šios darbuotojų nurodytos korupcijos pasireiškimo prielaidos, nei vienas iš darbuotojų nenurodė, kad teisme paplitusi situacija, kai darbuotojams norima atsilyginti, nei vienas iš apklaustų darbuotojų nebuvo susidūręs su korupcija ir tik 1 respondentas iš 25 nurodė praeityje atsidūręs situacijoje, kai jautė spaudimą priimti vienokį ar kitokį sprendimą darbe. Per pastaruosius penkerius metus nei vienas iš respondentų nėra siūlę duoti ar davę kyšį, taip pat nėra darę spaudimo dėl sprendimų priėmimo.

Išanalizavus respondentų atsakymus į klausimus matyti, jog, nors teismo darbuotojai teisme praktiškai nėra susidūrę su kyšininkavimo ar spaudimo darymo situacijomis, taip pat nėra patys siūlę ar davę kyšį, ar darę spaudimą dėl sprendimų priėmimo, jiems sunku pasakyti, kaip jie elgtųsi situacijoje, kai pastebėtų korupcijos apraiškas (ar praneštų, kur kreiptųsi ir pan.). Tai rodo, jog darbuotojams reikalingas papildomas antikorpacinis švietimas (tiek dėl korupcinių situacijų identifikavimo, tiek dėl žinojimo, kur ir kaip kreiptis). Šias išvadas patvirtina ir į atvirus klausimus apie pasiūlymus antikorpacinėje veikloje pateikti respondentų atsakymai, kad teisme reiktų: daugiau informacinės sklaidos apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones; mokymų apie korupcinio pobūdžio veikas ir atsakomybę už jas, galimas rizikas ir kaip jų išvengti; darbuotojų informavimo, kam ir kaip pranešti apie sužinotą neteisėtą korupcinio pobūdžio veiksma.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, s i ū l a u:

1. Su Klaipėdos apygardos teismo tolerancijos korupcijai lygio 2020 metais nustatymo rezultatų ataskaita supažindinti teismo darbuotojus.
2. Plėtoti antikorpacinį teismo darbuotojų švietimą ir bendradarbiaujant su Specialiųjų tyrimų tarnyba surengti darbuotojų mokymus korupcijos prevencijos tematika.
3. Vidinės komunikacijos priemonėmis (intranete, elektroniniais laiškais) periodiškai informuoti teismo darbuotojus apie teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones.

PRIDEDAMA: Klaipėdos apygardos teismo anketa korupcijos tolerancijai nustatyti. 3 lapai.

Teismo kancleris

Simonas Kuoras

**LIETUVOS
TEISMAI**

Klaipėdos apygardos teismas